

Nederlandse Vereniging voor Thuisonderwijs

Donastraat 158, NL-8226 LC Lelystad
Telefoon 0320-258461, fax: 0320-258098 of 084-8377301
Website: www.nvvto.nl, e-mail: info@nvvto.nl
ING-rekening 6113905

Aan: Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de Vaste Commissie OCW
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Per e-mail: cie.ocw@tweedekamer.nl

Betreft: Thuisonderwijs; Algemeen Overleg op 31 maart 2011
Bijlagen: 1. Informatie over thuisonderwijs; antwoorden op veel voorkomende vragen.
2. Artikel over thuisonderwijs in NRC d.d. 11 februari 2011.
I.a.a. Ministerie van OCW

Lelystad, 23 maart 2011

Geachte commissieleden,

Hierbij ontvangt u informatie over thuisonderwijs ter voorbereiding van uw AO op 31 maart 2011.

De brief van de minister van OCW van 13 december 2010 gaf op zichzelf geen aanleiding om hier een AO aan te wijden. De brief van de minister aan de kamer beschrijft dat thuisonderwijs in Nederland onderzocht is en dat er geen misstanden zijn geconstateerd. Er blijkt bovendien een goede aansluiting tussen thuisonderwijs en beroepsonderwijs en de arbeidsmarkt. De Nederlandse Vereniging voor Thuisonderwijs (NVvTO) is verheugd over deze constatering.

Het thuisonderwijs in Nederland kent een stabiel verloop. Dit stemt overeen met onze kennis van en ervaring met gezinnen die thuisonderwijs geven. De mogelijkheid van thuisonderwijs in de wet voorziet in een maatschappelijke behoefte.

De aanleiding voor het AO over thuisonderwijs is het gegeven dat het Islamitisch College Amsterdam aan het eind van dit schooljaar gaat sluiten, als gevolg daarvan het beroep van een groep ouders op vrijstelling van de leerplicht. Zij zijn voornemens in vervangend onderwijs / thuisonderwijs voor hun kinderen te voorzien.

De NVvTO maakt zich zorgen over de reacties op deze vrijstellingsberoepen en het effect daarvan op de eerdergenoemde stabiele situatie van het thuisonderwijs in Nederland.

In de bijlage bij deze brief gaan wij in op een aantal vragen die bij het onderwerp thuisonderwijs veelvuldig aan de orde komen. Hieronder geven wij de zienswijze van onze vereniging op thuisonderwijs in Nederland:

1. De NVvTO is van mening dat de wetgever ouders en hun kinderen in staat moet (blijven) stellen gemotiveerd een bewuste keus voor thuisonderwijs te maken.
2. De wetgever kan het eerste punt op drie manieren regelen.
Het richtingbezwaar (religieuze of seculiere levensbeschouwing) handhaven is een mogelijkheid. Het accent ligt dan op drijfveren en vrijheid van onderwijs.
Een algemene bezwaarregeling biedt meer mogelijkheden om de kwaliteit van het onderwijs en het individuele kindbelang centraal te stellen.
De derde mogelijkheid is thuisonderwijs vrij te geven en daarop toezicht in te stellen om de kwaliteit daarvan te borgen. De spanning tussen de Leerplichtwet, die thuisonderwijs niet met zoveel woorden regelt, en artikel 23.2 Grondwet, dat het geven van onderwijs onder toezichtvoorwaarden vrijstelt, wordt daardoor opgelost. Zie onderstaande publicatie en proefschrift van Sperling voor nadere uitleg.
3. De NVvTO signaleert in de praktijk leemten in de wet bij de toepassing van het richtingbezwaar voor ouders met kinderen ouder dan vier, die op school hebben gezeten. Er ontbreekt een adequate procedure waarin de kwaliteit van het (thuis)onderwijs meetelt.
4. Zoals blijkt uit de brief van de minister zijn er geen misstanden en is de aansluiting met beroepsonderwijs en arbeidsmarkt goed. De NVvTO ontwaart dan ook in het thuisonderwijs zelf geen noodzaak voor toezicht.
De NVvTO vindt een vorm van toezicht wel bespreekbaar. Een toetsingsregeling dient te passen bij de praktijk van thuisonderwijs. Zelfregulering door een onafhankelijke instelling is een mogelijkheid.
5. Voor toezicht moet de Leerplichtwet worden aangepast. Omdat de Leerplichtwet thuisonderwijs alleen beziet in termen van vrijstelling van schoolplicht, bevat deze geen nadere bepalingen om het onderwijs buiten school te regelen. Voor toezicht moet in die wet een vorm van erkenning worden opgenomen, met daarin bepalingen over de kwaliteit en het voldoen aan de onderwijsbehoefte van het kind.
Overigens verplicht artikel 1:247 BW ouders nu al tot bevordering van de persoonlijkheidsontwikkeling van hun kind. Dit is het huidige wettelijke kader voor thuisonderwijs.
Bij wat de minister in de antwoorden op de aanvullende kamervragen over toezicht schrijft lijkt een nadere toelichting op zijn plaats. Deze zullen wij u op zo kort mogelijke termijn doen toekomen.
6. De NVvTO ziet in de praktijk een enorme zelfselectie en een langdurig proces van afweging bij de keuze voor buitenschools onderwijs. Het vrijstellingsberoep van 70 ouders (voor 97 jongeren) van eind januari 2011 valt getalsmatig op. Wij ontvangen signalen waaruit blijkt dat ook in deze groep ouders het afweging- en zelfselectieproces volop gaande is.
7. Er is geen noodzaak om schoolgang af te dwingen en thuisonderwijs te verbieden, omdat uit onderzoek in een reeks landen is gebleken dat thuis onderwezen jongeren en volwassenen goed burgerschap vertonen en zeker zo goed om kunnen gaan met andermans gewoonten en opvattingen, met gezag, rekening kunnen houden met anderen en aandacht kunnen delen als schoolgaande leeftijdsgenoten. Al deze vaardigheden komen immers ook aan bod in het gezinsleven en in buitenschoolse activiteiten.
De pluriformiteit waaraan thuisonderwijs bij kan dragen is daarbij van groot sociaal en economisch belang voor onze samenleving. Deze heeft belang bij jongeren wier talenten en eigenheden zich volledig hebben kunnen ontwikkelen.
Wij nodigen u uit om van deze buitenlandse onderzoeken kennis te nemen. De NVvTO is bereid mee te werken aan Nederlands onderzoek op dit gebied.

Onze standpunten zijn toegelicht in de notities van de NVvTO. Deze kwamen tot stand in reactie op eerdere ontwikkelingen rond wetgeving en toezicht op thuisonderwijs:

<http://www.thuisonderwijs.nl/rubrieken/nvvto-publicaties>

Wij verzoeken u in uw overleg op 31 maart aandacht te blijven geven aan de stabiele praktijk van thuisonderwijs onder artikel 5.b van de Leerplichtwet zoals deze zich tot op heden heeft ontwikkeld.

In de bijlage bij deze brief gaan wij in op een aantal vragen die bij het onderwerp thuisonderwijs veelvuldig aan de orde komen.

Met vriendelijke groet,

Mede namens de voorzitter, Dhr. A.T. (Tonnie) Nijenhuis,

Drs. Peter J. van Zuidam,
secretaris.

Informatie over thuisonderwijs

Antwoorden op veel voorkomende vragen

Onbekend maakt onbemind

De NVvTO is voorstander van goed onderwijs op school en thuis. Uit onderzoek in binnenland (o.a. in opdracht van het ministerie van OCW) en buitenland blijkt dat thuisonderwijs effectief werkt. Thuisonderwijs mag niet verward worden met kinderen die thuiszitten door schooluitval en geen onderwijs krijgen.

Richtingbezwaar

Richtingbezwaren volgen uit levensovertuigingen van zowel religieuze als seculiere aard. De praktijk laat een pluriform palet zien: christelijk, joods, islamitisch, antroposofisch, holistisch, humanistisch enzovoort.

Een beroep op richtingbezwaar wordt gedaan wanneer er zich geen scholen op redelijke afstand van de woonplaats bevinden die de eigen levensovertuiging uitdragen. Hieraan ligt een sterke motivatie ten grondslag om vanuit de eigen identiteit de opvoeding en het onderwijs aan kinderen vorm te geven. Vanuit deze eigen identiteit groeien kinderen op in de emotionele veiligheid en geborgenheid die hen in staat stellen om met respect voor andere identiteiten aan de samenleving deel te nemen. De emotionele veiligheid en geborgenheid zijn noodzakelijke voorwaarden voor effectief onderwijs en zijn daarom van groot belang voor het kind zelf, zijn ouders en voor de samenleving als geheel.

In onze samenleving is vrijheid van levensovertuiging en van onderwijs van groot belang, daarom betreft dit grond- en mensenrechten.

Het is een groot misverstand om te denken dat jongeren onder richtingbezwaar niet met andersdenkenden in contact zouden (mogen) komen.

Bewuste keus

De NVvTO ziet dat ouders met hun kinderen tot thuisonderwijs komen door een bewuste keus te maken. Dat is geen lichtvaardig besluit. Deze ouders zijn gemotiveerd en gefaciliteerd om hun kind te onderwijzen. Hierdoor vindt zelfselectie plaats. Een aanzuigende werking van een regeling voor thuisonderwijs is daarom niet te verwachten. Het blijft een bijzondere vorm van onderwijs.

Sociale ontwikkeling en deelname aan de samenleving

Het woord 'thuis' in thuisonderwijs zet de niet-ingewijde in het onderwerp op het verkeerde been. Thuisonderwijs vindt niet plaats "achter de geraniums". Ouders en hun kinderen leven niet geïsoleerd van de samenleving maar nemen daaraan rechtstreeks deel. Zij leven in contact met hun familie, hun buurt of wijk, gaan naar verenigingen en clubs of andere activiteiten waarbij kinderen deel uitmaken van groepen andere kinderen (waaronder leeftijdsgenoten) en volwassenen. Ook via media als TV, radio, kranten, tijdschriften en internet staan ouders en hun kinderen in contact met onze pluriforme samenleving. De NVvTO stimuleert onderling contact en uitwisseling. Dit gebeurt in digitale alsook fysieke ontmoetingen, zoals excursies, workshops en bijeenkomsten.

School is niet het enige middel voor deelname aan de samenleving. Uit buitenlands onderzoek blijkt dat de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen die thuisonderwijs krijgen niet negatief afwijkt van kinderen die naar school gaan. Zij ontwikkelen zich even goed en misschien zelfs beter dan schoolkinderen en blijken goed aan de samenleving deel te nemen.

Diversiteit aan onderwijs

Het thuisonderwijs vindt op diverse wijzen plaats. Daarin is een aantal pedagogische stromingen te onderscheiden. Deze lopen uiteen van het volgen van een schoolmethode tot ervaringsgericht leren. Ouders geven hier zorgvuldig en gewetensvol invulling aan.

Kan een ouder onderwijs geven?

De relatie tussen ouder en kind bestaat al van nature. Het onderwijs sluit daarom aan op de opvoeding van het kind. Door het één op één contact kan er voortdurend maatwerk gegeven worden, al naar gelang de onderwijsbehoeften. Het gezin heeft voor verdieping belangrijke bronnen beschikbaar via internet, afstandsonderwijs, schoolmethodes en onderlinge uitwisseling.

Maatwerk in onderwijs

Waar het om gaat is dat in de onderwijsbehoefte van kinderen wordt voorzien. Hiervoor is maatwerk nodig. Bij thuisonderwijs is het eenvoudiger om dit maatwerk te leveren omdat het onderwijs maar op de behoeften van kinderen van één gezin hoeft te worden afgestemd. Daarentegen hebben scholen de belangen van veel meer kinderen tegen elkaar af te wegen.

Verder lezen:

L. Witmond: Thuisonderwijs in Nederland en Vlaanderen. Uitgeverij HBboek (2009). ISBN 90-807638-3-7. Te bestellen via www.hbboek.nl.

J. Sperling: Het geven van thuisonderwijs is vrij, thuisonderwijs en artikel 23 lid 2 van de Grondwet. Nederlands Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid (NTOR) 2007-1. <http://www.thuisonderwijs.net/artikelen/sperling-thuisonderwijs-is-vrij-ntor2007-1.pdf>

J. Sperling: Moet jij niet naar school? Een onderzoek naar de juridische aspecten van thuisonderwijs vanuit Nederlands en rechtsvergelijkend perspectief. Proefschrift aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, verdedigd op 14-10-2010. http://repub.eur.nl/resource/pub_20980/index.html

H. Blok: De effectiviteit van Thuisonderwijs. NTOR 2002-1. http://www.kohnstaminstituut.uva.nl/pdf_documenten/effectiviteit.pdf

H. Blok: Is school echt zo belangrijk voor de sociaal-emotionele ontwikkeling? Jeugd in School en Wereld (JSW) jaargang 89-1 (2004). <http://www.thuisonderwijs.net/artikelen/blok-is-school-echt-zo-belangrijk-voor-de-sociaal-emotionele-ontwikkeling.pdf>

De website van de Nederlandse Vereniging voor Thuisonderwijs (NVvTO): www.thuisonderwijs.nl